

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 12 juni 1942 kl. 3 e. m.

Tredje särskilda utskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 279 angående anvisande av medel för vissa byggnadsföretag å Järvafältet samt nr 309 angående ordnande av Göta pansarlivgardes förläggning å Järvafältet.

Kungl. Maj:t har i propositionerna nr 279 och 309, under åberopande av vid propositionerna fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 8 maj respektive 15 maj 1942, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1942/43 anvisa tre särskilda reservationsanslag för vissa byggnadsföretag å Järvafältet, därvid erinrats om att enligt de grunder för avskrivning av nya kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond, för vilka redogjorts i årets statsverksproposition, särskilt avskrivningsanslag ej bör beräknas för ifrågavarande kapitalinvesteringar.

I sitt utlåtande nr 5 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 270 angående vissa kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond m. m. har utskottet under rubriken Allmänna synpunkter framhållit, att det i nämnda proposition framlagda materialet med därtill hörande handlingar icke gjort det möjligt för utskottet att underkasta de olika i propositionen framlagda byggnadsprojekten någon ingående granskning. Utskottet har därför ansett sig kunna tillstyrka de i nämnda proposition framlagda förslagen allenast under vissa i utlåtandet närmare angivna förutsättningar.

Utskottet.

Vad sålunda anförts rörande de i propositionen nr 270 framlagda byggnadsprojekten gäller jämväl beträffande de förslag, som av Kungl. Maj:t framlagts i propositionerna nr 279 och 309. Då utskottet i det följande i princip tillstyrker de framlagda förslagen, utgår utskottet sålunda från att vid byggnadsfrågornas fortsatta behandling de av utskottet i utlåtande nr 5 anförda synpunkterna vinna beaktande.

1. Ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningsskolans förläggning å Järvafältet. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 279 föreslagit riksdagen att till ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningsskolans förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse framlade i skrivelse den 28 april 1942 preliminärt program för ordnande av berörda förläggningsfrågor samt

hemställde, att för ändamålet måtte anvisas ett belopp av 3,300,000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen har framhållit, att det — under förutsättning att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 210 framlagda förslag om organiserande av tygtrupper och om inrättande av en tygförvaltningsskola vunnit riksdagens bifall — syntes nödvändigt, att åtgärder vidtoges för ordnande av förläggningen av dessa förband på Järvafältet. Att taga slutlig ställning till det av fortifikationsstyrelsen framlagda byggnadsprogrammet vore icke möjligt, förrän preliminära skissförslag föreläge. Emellertid syntes den framlagda planen — sedan en föreslagen gymnastikbyggnad uteslutits i avbidan på erfarenheter rörande möjligheterna att för tygkompaniets räkning upplåta Svea artilleriregementes blivande gymnastiklokaler — kunna i huvudsak läggas till grund för den fortsatta utredningen. Med den angivna jämkningen i byggnadsprogrammet beräknade departementschefen anläggningskostnaderna till i runt tal 3,080,000 kronor, av vilket belopp för nästa budgetår borde anvisas 1,600,000 kronor. Departementschefen förutsatte, att standardritningar skulle komma till användning vid byggnadsprogrammets utformande och att även i övrigt föreliggande möjligheter att nedbringa kostnaderna tillvaratoges.

Utskottet.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 2 tillstyrkt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 210 framlagda förslag om organiserande av särskilda tygtrupper med bland annat ett tygkompani förlagt till Järvafältet samt om inrättande av en fast tygförvaltningsskola och som icke heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts nu ifrågakvarande förslag, hemställer

att riksdagen må till *Ordnande av första tygkompaniets och tygförvaltningsskolans förläggning å Järvafältet* såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

2. Ordnande av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 279 föreslagit riksdagen att till ordnande av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

På därom av Kungl. Maj:t i proposition nr 180 till 1938 års riksdag framlagt förslag beslöt nämnda riksdag i princip, i samband med anvisande av anslag till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet, att arméns intendenturförråd skulle förläggas till trakten av Bagartorp å Järvafältet.

På av Kungl. Maj:t i proposition nr 267 (punkten 2) till 1941 års riksdag framlagt förslag anvisade nämnda riksdag för uppförande å för intendenturförrådet avsett område av vissa expeditions- och förrådslokaler, närmast avsedda för att täcka intendenturförrådets behov av ytterligare utrymmen, ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

I sin skrivelse den 11 september 1941 rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 anmälde arméförvaltningen, att samtliga kostnader för intendenturförrådets förläggning å Järvafältet av fortifikationsstyrelsen beräknades till 9,700,000 kronor, varav 4,000,000 kronor beräknades erforderliga under nästa budgetår.

Kungl. Maj:t föreslog därefter i årets statsverksproposition riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till ordnande av arméns intendenturförråds förläggning å Järvafältet för budgetåret 1942/43 beräkna ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

I propositionen nr 210 till denna riksdag förutsattes, att för första intendenturkompaniet i Stockholm skulle uppföras ett nytt etablissement på Järvafältet. Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse framlade därpå i skrivelse den 25 april 1942 ett förslag avseende en första etapp i utbyggandet av första intendenturkompaniets förläggning i anslutning till arméns intendenturförråd och omfattande uppförande av kanslihus med mässar, marketenteribyggnad, matinrättningsbyggnad med panncentral, fyra förlägningsbaracker, garage- och verkstadsbyggnad m. m. för en beräknad sammanlagd kostnad av 1,500,000 kronor, vilket belopp borde anvisas för budgetåret 1942/43.

Departementschefen har i propositionen nr 279 anfört, att de av fortifikationsstyrelsen angivna kostnaderna — med undantag för förlägningsbarackerna, vilka kostnadsberäknats till i runt tal 80,000 kronor förutom administrationskostnader — vore avsedda att inrymmas i den till 9,700,000 kronor beräknade totalkostnaden för anordnande av det intendenturförråd å Järvafältet, vilket i princip beslutats och redan påbörjats och med vilket intendenturkompaniets nya etablissement borde sammanföras. Under hänvisning till vad i nästföregående punkt yttrats rörande tillämpningen av standardritningar m. m., förordade departementschefen bifall till fortifikationsstyrelsens förslag.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 2 biträtt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 210 framlagda förslag om förläggning av första intendenturkompaniet till Järvafältet, finner det lämpligt, att kompaniet på sätt Kungl. Maj:t nu föreslagit i byggnadshänseende sammanföres med arméns intendenturförråd.

Enär utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts nu ifrågakvarande förslag, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ordnande av arméns intendenturförråds och första intendenturkompaniets förläggning å Järvafältet* såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

3. Ordnande av Göta pansarlivgardes förläggning å Järvafältet. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 309 föreslagit riksdagen att till ordnande av Göta pansarlivgardes förläggning å Järvafältet såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Till förberedande åtgärder för Stockholms garnisons utflyttande till Järvafältet hava anvisats 1,800,000 kronor för budgetåret 1938/39 och 450,000 kronor för budgetåret 1939/40 eller sammanlagt 2,250,000 kronor. Härav har Kungl. Maj:t disponerat 1,750,000 kronor. Av återstoden av anslaget, 500,000 kronor, hava 450,000 kronor närmast avsetts för förberedande åtgärder för Livregementets till häst utflyttning och 50,000 kronor för vissa andra i samband med garnisonens utflyttande stående förberedelser.

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 210 föreslagit, att ett nyinrättat pansarregemente — Göta pansarlivgarde — skall, med undantag för ett till Gotland förlagt kompani, förläggas till Stockholm i det för Livregementet till häst planerade etablissemnetet å det s. k. Tegelhagsområdet å Järvafältet, har föredragande departementschefen i propositionen nr 279 anført, att det syntes erforderligt att redan under nästa budgetår vidtaga förberedelser för iordningställande av det för Göta pansarlivgarde avsedda etablissemnetet. Detsamma gällde de förberedande åtgärder för andra delar av Stockholms garnison — närmast Svea livgarde och Svea artilleriregemente — för vilka återstoden av den icke disponerade delen av anslaget avsetts. De förberedande åtgärder för garnisonens utflyttning till Järvafältet, till vilka medel redan anvisats av riksdagen, borde därför nu fullföljas. Därest riksdagen icke hade något att erinra mot att de för Livregementet till häst avsedda medel, som för ändamålet stode till förfogande, användes för Göta pansarlivgardes räknning, avsåge departementschefen att underställa Kungl. Maj:t frågan om disposition av nämnda medel på angivet sätt. Frågan om anslag till bestridande av kostnaderna i övrigt för ordnande av pansarlivgardets förläggning syntes få framdeles upptagas efter framställning från arméförvaltningens fortifikationsstyrelse.

Fortifikationsstyrelsen har därefter i skrivelse den 13 maj 1942 — med framläggande av preliminärt program för ordnande av Göta pansarlivgardes förläggning å Järvafältet — hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 3,000,000 kronor för budgetåret 1942/43.

Departementschefen har i propositionen nr 309 framhållit, att det icke vore möjligt att taga slutlig ställning till det framlagda byggnadsprogrammet, förrän åtminstone preliminära skissförslag föreläge. Den framlagda planen syntes emellertid i huvudsak kunna läggas till grund vid den fortsatta utredningen. Vid byggnadsprogrammets utformande borde standardritningar komma till användning och även i övrigt kostnaderna i görligaste mån nedbringas. Departementschefen förutsatte sålunda, att inga byggnader eller andra anläggningar utfördes, som icke vore oundgängligen erforderliga med hänsyn tagen även till de anläggningar, som för andra förbands räknung utfördes på Järvafältet. Av det sammanlagt erforderliga beloppet borde för nästa budgetår anvisas ett belopp av 3,000,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 2 tillstyrkt ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 210 framlagt förslag om organiserande av särskilda pansartrupper, omfattande i fredstid fyra pansarregementen, däribland Göta pansarlivgarde.

Till frågan om förläggningsplats för sistnämnda regemente fann sig utskottet i berörda utlåtande icke böra fatta ståndpunkt utan anmälde sin avsikt vara att upptaga nämnda fråga till prövning i samband med behandlingen av förevarande proposition, nr 309.

I anledning av Kungl. Maj:ts i sistnämnda proposition framlagda förslag om förläggning av Göta pansarlivgarde till det tidigare för Livregementet till häst avsedda s. k. Tegelhagsområdet på Järvafältet samt om anvisande för budgetåret 1942/43 av ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor till påbörjande därstädes av ett etablissemang för regementet, anser sig utskottet böra uttala en viss tveksamhet beträffande regementets förläggning till ifrågavarande plats. Med hänsyn till den stora anhopningen av truppförband på och invid Järvafältet och med beaktande av att detta övningsfält är starkt begränsat till ytvidden samt att endast små möjligheter för dess utvidgning synas vara för handen, anser utskottet, att därest så utan fara för något avsevärdare uppskov med etablissemangets färdigställande kan ske, frågan om Göta pansarlivgardes fredsöfverflyttning bör underkastas ytterligare prövning av Kungl. Maj:t.

Utan att sålunda nu taga ställning till frågan om förläggningsplats för Göta pansarlivgarde — vilken fråga enligt vad nyss anförts bör efter ytterligare prövning avgöras av Kungl. Maj:t — har utskottet icke något att erinra mot att till ordnande av regementets förläggning för budgetåret 1942/43 anvisas ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor. Utskottet vill samtidigt erinra om att, därest pansarlivgardet förlägges till annan ort än Järvafältet, framställning om särskilt avskrivningsanslag för ifrågavarande förläggning sedermera torde få föreläggas riksdagen. Om Kungl. Maj:t vid den slutliga prövningen av ärendet beslutar regementets förläggning till Järvafältet har utskottet intet att erinra mot att, i den mån medel stå till förfogande för förberedande åtgärder för Livregementets till häst utflyttning till Järvafältet, dessa medel i stället användas för Göta pansarlivgardes förläggning.

Utskottet hemställer under åberopande av det anförda,

att riksdagen må till *Ordnande av Göta pansarlivgardes förläggning* såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Stockholm den 11 juni 1942.

På tredje särskilda utskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

I detta ärendes slutliga behandling hava deltagit:

från första kammaren: herrar *Andrén, Johan Nilsson* i Malmö, *Gränebo, Lindström, Gustaf Karlsson, Boman, von Heland, Holmström, Nils Elowsson, Ekströmer, Knut Petersson* och *Wikström*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Voug, Magnusson* i Skövde, *Svensson* i Grönvik, *Ward, Lindberg* i Umeå, *Bergvall, Bergström, Andersson* i Malmö, *Lindholm, Hansson* i Rubbestad och *Nilsson* i Göingegården.
